

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞINDA GÖREVLİ İNGİLİZCE ÖĞRETMENLERİNİN HİZMET İÇİ EĞİTİMİNE İLİŞKİN ÖNERİLER

Cemal KARAATA*

Özet

Bu çalışmanın amacı, devlet okullarındaki İngilizce öğretmenlerine yönelik hizmet içi eğitimi (HİE) faaliyetleri konusunda mevcut durumu ortaya koyarak eksikleri gidermek amaçlı bir model geliştirmek ve paydaşlara öneriler sunmaktır. Türkiye’de resmi ilk ve orta dereceli okullarda görev yapmakta olan 38196 İngilizce öğretmenin %40.17’si lisans düzeyinde İngilizce öğretim yöntem ve teknikleri ile ilgili bir eğitim almamışlardır. %14.95’i de tamamen branş dışı olarak görev yapmaktadır. Millî Eğitim Bakanlığı (MEB) tarafından yürütülen HİE faaliyetleri ise yetersiz kalmaktadır. 2003-2007 yılları arasında 1 defa HİE programına katılan öğretmen oranı sadece %11.49’a ulaşabilmiştir. Tüm Türkiye’de İngilizce formatör sayısı 291’dir ve yarısı aktif değildir. HİE etkinliklerine katılım oranının, hangi konularda HİE’ne daha çok ihtiyaç duyulduğunun ve kişisel İngilizce yeterliklerine yönelik öğretmenlerin neler yaptıklarının belirlenmesi amacıyla İstanbul’da 3 ilçede 4 farklı okul türünde görev yapan 151 İngilizce öğretmenine bir anket uygulanmıştır. Anket sonuçlarına göre, katılımcı öğretmenlerin %55’i meslek hayatlarında hiçbir HİE faaliyetine katılmamıştır. Bununla beraber, %69.5’i HİE’nin mesleki gelişimleri için bir şart olduğunu düşünmekte ve %64.2’si her sene HİE faaliyetlerine katılmak istediklerini belirtmektedirler. Anket uygulamasıyla eş zamanlı olarak 2 formatör öğretmen ve Hizmetiçi Eğitim Daire Başkanlığı(HEDB)’nden ilgili şube müdürü ile yüz yüze görüşmeler yapılmıştır. Elde edilen bilgiler anket bulgularını doğrular niteliktedir.

Anahtar Sözcükler: İngilizce öğretimi, hizmet öncesi eğitim, hizmet içi eğitim, hizmet içi eğitim modeli, mesleki gelişim

Giriş

Günümüz dünyasında bilgi çok çabuk üretilmekte, yayılmakta, değişmekte ve eskimektedir. Bundan 40-50 sene evvel ortaya atılan bir eğitim teorisi yıllarca kabul görebilmekte ve uygulanabilmekteydi. Şimdi ise 3-5 sene içerisinde eskimekte, yerini yeni teoriler ve uygulamalara bırakmaktadır. İçinde bulunduğumuz Bilgi Çağında bilgi süratle artarak beş yılda bir, ikiye katlandığından, bilgi toplumunda diplomaların geçerlik süresi beş yılla sınırlandırılmıştır. (Toptan, 2001, 388). Bilginin böylesine

* Yrd. Doç. Dr.; Fatih Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Amerikan Kültürü ve Edebiyatı Bölümü

** Bu makalenin ilk hâli, 22 Kasım 2007’de Gazi Üniversitesinde, Türkiye’de Yabancı Dil Eğitimi 1. Ulusal Kongresi’nde bildiri olarak sunulmuştur.

süratli artması karşısında, bir kimsenin hizmet öncesinde aldığı eğitim üç beş yıl içinde belli noktalarda yetersiz kalmakta ve kişinin bu bilgilerle mesleğini gereği gibi yürütmesi zorlaşmaktadır. Bu nedenle eğitim alanında her öğretmenin, eğitimle ilgili yayınlardan, İnternette ve her türlü imkândan yararlanarak meslekle ilgili yenilikleri ve gelişmeleri takip edip meslek hayatı boyunca bilgilerini yenileyerek kendini devamlı yetiştirmesi zorunludur. (Tekişik, 2001)

Söz konusu zorunluluk, yabancı dil öğretmenleri için de geçerlidir. Hengirmen'e göre (1993,13) yabancı dil öğretiminde başarının elde edilebilmesi için 4 temel etken vardır: 1- Yöntem, 2- Eğitim Araçları, 3- Eğitim Ortamı, 4- Öğretim Tekniği. Bu 4 temel etken göz önüne alındığında ancak iyi eğitim almış ve kendisini sürekli yenileyen bir yabancı dil öğretmenin bu etkenleri öğretim lehine etkin bir şekilde kullanabileceği açıkça görülmektedir.

Türkiye'de ilk ve orta dereceli devlet okullarında çalışan İngilizce öğretmenlerinin hizmet öncesi ve hizmet içi eğitimleri ile ilgili bilgileri incelediğimizde, hizmet içi eğitimin önemi ve yeniden ele alınmasının gerekliliği ortaya çıkmaktadır.

Türkiye'deki resmi ilk ve orta dereceli okullarda çalışan İngilizce öğretmenlerinin sayısı ve hizmet öncesi eğitim bilgileri Çizelge 1'de verilmiştir:

Çizelge 1. İngilizce Öğretmenlerinin Mezuniyetlerine Göre Dağılımları

Eğitim Fakültesi Mezunları*	Fen-Edebiyat Fakültesi Mezunları**	Branş Dışı (sözleşmeli+kadrolu)
22.856	9.630	5.710
% 59.83	%25.22	%14.95

(MEB Personel Genel Müdürlüğü 15.11.2007 tarihli cevabı yazısındaki bilgilerden derlenmiştir)

*Yabancı Diller Eğitimi Bölümü İngiliz Dili Eğitimi Anabilim Dalı mezunları

**Amerikan Kültürü ve Edebiyatı, İngiliz Dili ve Edebiyatı, Mütercim-Tercümanlık ve Dilbilimi bölümleri mezunları

Çizelge 1'de de belirtildiği gibi, 15.11.2007 tarihi itibarıyla Millî Eğitim Bakanlığına bağlı devlet okullarında 35518'i kadrolu olmak üzere toplam 38196 İngilizce öğretmeni görev yapmaktadır. Bunlardan 22856'sı Eğitim Fakültesi (İngiliz Dili Eğitimi), 9630'u Fen-Edebiyat Fakültesi (İngiliz Dili ve Edebiyatı, Amerikan Kültürü ve Edebiyatı, Mütercim-Tercümanlık, Dilbilimi) mezunları, 3032'si de branş dışıdır. 2678 öğretmen de sözleşmeli olarak görev yapmaktadır. (MEB Personel Genel Müdürlüğü 15.11.2007 tarihli cevabı yazısı)

Bu verilerden de anlaşıldığı üzere lisans döneminde İngilizce öğretmenlerinin sadece % 59.83'ü İngiliz Dili Eğitimi (İDE) metodolojisi ile ilgili eğitim almıştır. %25.22'si de alan bilgisi olarak yeterli bir İngilizce eğitimi almış ama bir metodoloji eğitiminden geçmemiştir. %14.95'i ise ne alan bilgisine yönelik ne de İngilizce öğretim yöntem ve teknikleri ile ilgili bir eğitim görmemişlerdir. Branş dışı ve Fen-Edebiyat Fakültesi mezunu olan öğretmenlerimiz, göreve başlamadan önce formas-

yon programlarında aldıkları dersler haricinde ek bir hizmet öncesi eğitime tâbi tutulmamışlardır (Çeltik, 2007). Son 5 yılda MEB Hizmetiçi Eğitim Dairesi Başkanlığının düzenlediği İngilizce öğretim yöntem ve teknikleri ile ilgili **82** kurs programına sadece **4389** İngilizce öğretmeni katılmıştır (Çeltik, 2007). Bu da mevcut öğretmenlerin ancak **%11.49**'unu oluşturmaktadır. Bu hızla yapılacak HİE ile şu andaki İngilizce öğretmenlerinin hepsinin sadece 1 defa bir HİE programına katılmaları **43.51** yıl olacaktır.

Çizelge 2. 2003-2007 Yılları Arası Alanlarında HİE Alan İngilizce Öğretmen Sayıları

Yıl	Düzenlenen Faaliyet Sayısı	Katılımcı Sayısı
2003	15	731
2004	18	956
2005	17	965
2006	17	933
2007	15	804
Toplam	82	4389

(MEB Hizmetiçi Eğitim Dairesi Başkanlığı 26.10.2007 tarihli cevabi yazısındaki bilgilerden derlenmiştir)

Ayrıca, verilen HİE kurs programlarının içerikleri incelendiğinde görülmektedir ki öğretmenlerin ihtiyacı olan temel konuların sadece bir kısmı eğitim kapsamında verilebilmektedir (Çeltik, 2007; Budak, 2007). MEB'in istihdam ettiği öğretmen sayısının fazlalığı ve merkezîyetçi yönetim sistemi düşünüldüğünde İngilizce öğretmenlerinin tümünün yeterli sayı ve kalitede HİE alması ve sürekli eğitimlerinin sağlanması pek kolay ve olası gözükmemektedir.

Yukarıda açıklanan hizmet öncesi eğitim durumu ve hizmet içi eğitim etkinliklerinin yanında HİE'ne duyulan ihtiyacın başka nedenleri de vardır. Öncelikle, İngiliz Dili Eğitimi bölümü mezunu öğretmenlerin hizmet öncesi aldıkları teorik bilgilerle Öğretmenlik Uygulamaları ve Okul Deneyimi derslerinden elde ettikleri okul tecrübesi ideal anlamda her zaman yeterli olamamakta veya yeterli olunan durumlarda bu alanda çok hızlı yeni bilgi üretiliyor olmasından dolayı öğretmenlerimizin HİE ile desteklenmeleri bir zorunluluk olarak karşımıza çıkmaktadır. Hizmet öncesi alınacak eğitim ne kadar mükemmel olursa olsun öğretmenlik tecrübesinin çoğunun meslek içerisinde elde edilebildiği ve bu konuda karşılaşılan sorunların bire bir HİE ile giderilmesi gerekliliği (meslek boyunca lisans eğitiminde öğrenilmeyen pek çok konuda problemlerle karşılaşmaktadır) bilinen ve yaşanan bir gerçektir. (Slater, 1998). Ayrıca, gelişen eğitim teknolojileri (akıllı tahta, podcast, blogging, internet, ipod, e-posta, vb.) ve bunların yabancı dil eğitiminde etkin kullanılması ancak bu araç ve yazılımlarla ilgili HİE faaliyetleri ile mümkün olacaktır. Belli aralıklarla değişen ders müfredatları, eğitim anlayışları ve bunlara uygun hazırlanan ders materyallerinin eğitimde verimli bir şekilde uygulanabilmesi de sık sık güncellenen HİE programlarını gerekli kılan diğer bir faktördür.

Amaç

Bu çalışmanın amacı, İngilizce öğretimi konusunda ülkemizde yaşanmakta olan problemlerin nedenlerinden biri olarak gördüğümüz, İngilizce öğretmenlerinin hizmet içi eğitimlerindeki eksiklikleri ortaya koyarak çözüm yolları ile ilgili paydaşlara bir takım öneriler sunmak ve konuyla ilgili bir HİE modeli geliştirmektir.

Araştırma Problemi

Makalemize konu olan araştırma problemi, Türkiye’de ilk ve orta dereceli devlet okullarında görev yapan İngilizce öğretmenlerine uygulanan hizmet içi eğitim faaliyetlerinin yeterli olmamasıdır. Bu araştırmada şu sorulara yanıt aranmıştır:

- a) İngilizce öğretmenlerimiz İngilizce öğretim yöntem ve teknikleri ile ilgili ne sıklıkta bir HİE faaliyetine katılmaktadırlar?
- b) Öğretmenlerimiz İDE alanında kendilerini yetiştirmek için neler yapmaktadırlar?
- c) Öğretmenlerimiz genel İngilizce yeterlikleri için neler yapmaktadırlar?
- d) Öğretmenlerimiz İDE alanında öncelikle hangi konularda hizmet içi eğitime ihtiyaç duymaktadırlar?

Araştırma ve bulguların analizinden önce HİE konusunda MEB’in yaptıkları incelenmiş, son yıllarda yapılan bazı uygulamalara yer verilmiştir.

Hizmet içi Eğitim Alanında Millî Eğitim Bakanlığının Yaptıkları

Millî Eğitim Bakanlığı HİE faaliyetlerini merkezî anlamda Hizmetiçi Eğitim Dairesi Başkanlığı tarafından, illerde de İl Millî Eğitim Müdürlüklerine bağlı HİE şubeleri tarafından yürütmektedir. MEB personelin görev başından ayrılmadan bölgesinde eğitimini sağlamak için, 1993’te mahallî hizmet içi eğitimi plânlama ve uygulamayı illere devretmiştir. (06.01.1993 gün,1993/2 sayılı genelge) (Bağcı ve Şimşek, 2000). Her sene HEDB 5-6 civarında il seçmekte ve o illerde HİE planlamaktadır. Bu programlara katılım genellikle gönüllülük esasına göre yapılmaktadır. Yapılan bazı görevlendirmelerde de HİE’lerin genel çekiciliğinin olmamasından veya kişisel sebeplerden dolayı öğretmenler rapor almakta ve bu eğitimlere katılmamaktadır. Örneğin 2005’de Ankara’da yapılan İngilizce öğretim teknikleri HİE programına sadece 20 öğretmen katılmıştır (Çeltik, 2007). 2006 yılında Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü (EĞİTEK) bünyesinde düzenlenen ve Oregon Üniversitesinden bir öğretim üyesinin verdiği 2 günlük “İnternetin İngilizce Öğretiminde Kullanımı” adlı seminere Ankara’da bulunan Anadolu Liselerinin her birinden bir öğretmen bile zor bulunabilmiştir, bazılarından katılım sağlanamamıştır. Senede 5-6 il seçilmesi yoluyla 81 il olan ülkemizde bir ille sıra gelmesi ve o ildeki öğretmenin HİE’ne katılabileme şansı çok düşük olmaktadır. Bu süre zarfında iller arası ataması olan öğretmenlerden de bu fırsatı kaçıranlar olmaktadır. Bir örnek olarak 24 sene İngilizce öğretmenliği yaparak 2004’de emekli olmuş ve bu sürenin ilk 2 senesi hariç 22 senesini İstanbul Bayrampaşa ve Kadıköy ilçelerinde geçirmiş bir İngilizce öğretmenimiz, ömründe sadece bir defa 5 günlük bir HİE’ne katılmıştır (Ceyda, 2007).

Merkezî HİE’nin yetişemediği açıkları kapatmanın çözümü olarak düşünülen mahallî HİE’ler de yeterli düzeyde uygulanmamaktadır. Her ne kadar Bakanlık mer-

kez teşkilatı tarafından genelgelerle valiliklere duyurularak mahallî HİE teşvik edilse de eldeki veriler göstermektedir ki çoğu il ve ilçe Millî Eğitim Müdürlüğü öğretmenlerine HİE düzenlenmemektedir. Bir örnek olması için 2007-2008 yılı için web sitelerine bakılan farklı büyüklükteki 12 ilden hiçbirinde bir HİE faaliyeti görülememiştir. İstanbul Millî Eğitim Müdürlüğü web sitesinde yer alan bir bilgiye göre 2006 yılında biri Şile ilçesinde 5 günlük, diğeri Eminönü ilçesinde 1 günlük olmak üzere sadece iki İngilizce öğretim teknikleri semineri verilmiştir.

İllerde bulunan formatörler de tamamen il Millî Eğitim Müdürlüğündeki HİE Şube Müdürünün inisiyatifine göre hareket etmek zorunda kalmaktadır. Türkiye'deki toplam formatör İngilizce öğretmeni sayısı 291'dir ve 2004'den bu yana yeni formatör eğitilmemiştir (Çeltik, 2007). Bu sayının en az yarısı da aktif değildir. Örneğin İstanbul genelinde sadece 4 formatör öğretmen vardır ve bunlardan Kadıköy ve Pendik'teki ikisi aktif olarak görev yapmaktadırlar (Budak, 2007).

Bütün bunlarla beraber son 2 yılda iki farklı ve güzel uygulama yapılmıştır. Bunlardan birincisi Amerikan Büyükelçiliği Eğitim Ataşeliği ile EĞİTEK işbirliği ile Türkiye'ye getirilen ve 10 ay süresince EĞİTEK bünyesinde görev yapan bir İngilizce eğitim uzmanının (Monica Wiesmann-Hirchert) gerek yüz yüze gerekse çevrimiçi uzaktan eğitim yoluyla verdiği eğitimlerdir. İkincisi ise, 2007 yılı yazında yapılan ve 81 ilden 481 İngilizce öğretmenin merkezî eğitimle eğitilerek kendi illerinde eğitimler vermesiyle yürütülen "Pratik İngilizce Konuşma Yöntem ve Teknikleri" konulu bir HİE faaliyetidir.

Son olarak, Dünya Bankası destekli Orta Öğretim Projesi kapsamında, 2500 civarında İngilizce öğretmenin yurt dışında 4 aylık bir süreyle eğitilmeleri ve dönüşlerinde formatör öğretmen olarak görev yapmaları ile ilgili bir proje için ihale açılmıştır. Aynı zamanda İngilizce öğretmenlerinin çevrimiçi (uzaktan ve yüz yüze) eğitimleri ile ilgili yeni bir program başlatılmış; Ankara ve İstanbul'da uygulamaya geçilmiştir. (<http://hedb.meb.gov.tr>)

Yapılan HİE faaliyetlerinde üniversitelerle, British Council, Amerikan Büyükelçiliği Eğitim Ataşeliği gibi kurumlarla işbirliği yapılmaktadır ama bu işbirliği yıl içine yayılan ve sürekliliği olan bir işbirliği değildir. Genelde verilecek olan bir kurs ya da seminerin eğitici bulunması konularında o dönemle sınırlı bir işbirliği olmaktadır. Bir diğer eksik konu da HİE faaliyetleri verilirken ilköğretim ve ortaöğretim İngilizce öğretmenleri diye ayırım yapılmakta ama özellikle ortaöğretimde bulunan farklı okul türleri dikkate alınmamaktadır (Çeltik, 2007; Budak, 2007).

Yöntem

Bu çalışmada veri toplama aracı olarak öncelikle Millî Eğitim Bakanlığının Hizmet içi Eğitim Daire Başkanlığından İngilizce öğretmenlerinin hizmet içi eğitiminden sorumlu şube müdürü ve İstanbul ve Ankara'da formatörlük yapan birer İngilizce öğretmeni ile yapılan yüz yüze görüşmeler kullanılmış ve mevcut durum betimlenmiştir. Daha sonra HİE ile ilgili İngilizce öğretmenlerinin düşüncelerini, ihtiyaçlarını, mesleki gelişimleri için yaptıklarını ve HİE'ne katılım oranlarını belirlemek amacıyla üç bölümden oluşan bir anket uygulanmıştır. Anketin 1. bölümünde görev yapılan okul türü, hizmet yılı, cinsiyet, mezun olunan fakülte ve bölüm ile (yapılıyorsa) lisansüstü eğitimin alanı ile ilgili bilgiler istenmiştir. 2. bölümde 5'li Likert ölçeği ile öğretmenlerin hizmet öncesi ve HİE ile ilgili düşünceleri sorgulanmıştır. 3.

bölümde de ucu açık ve seçenekli sorularla MEB içi ve dışı katıldıkları HİE programları, kişisel mesleki gelişimleri ve İngilizce yeterlilikleri için yaptıkları, HİE'nin ne sıklıkta ve kimler tarafından verilmesini istedikleri ile en çok ihtiyaç duydukları 3 HİE konusu sorulmuştur.

Araştırmanın örneklemini İstanbul ili Fatih, Küçükçekmece ve Esenler ilçelerindeki 4 farklı okul türünde (ilköğretim, düz lise, Anadolu Lisesi, Meslek Lisesi) görev yapan 151 (50 Erkek, 101 Kadın) İngilizce öğretmeni oluşturmaktadır. Veri toplama aracı 2007-2008 eğitim öğretim yılının Nisan ayında bu üç ilçedeki resmî ilk ve ortaöğretim okullarından 32 okulda görev yapmakta olan 187 İngilizce öğretmenine ulaştırılmış, 151 öğretmenden cevap alınabilmiştir. Uygulamadan sonra, elde edilen verilerin frekans ve yüzde değerleri SPSS istatistik programı kullanılarak hesaplanmış ve sonuçlar betimsel olarak ifade edilmiştir. Bunun yanında verilerde önemli görülen bazı çapraz değerlendirmeler yapılmıştır. Analizlerin sonucunda elde edilen bulgular, hizmet içi eğitim ile ilgili olanlar ile sınırlandırılarak tablolar hâlinde sunulmuştur.

Bulgular ve Analiz

Öğretmenlerin Kişisel Bilgileri

Anket çalışmasına katılan öğretmenlerin çalıştıkları okul türleri ve hizmet yıllarına göre dağılımları Tablo 1 ve 2'de verilmiştir.

Tablo 1. Öğretmenlerin Okul Türlerine Göre Dağılımları

	Frekans	Yüzde
İlköğretim	100	66,2
Lise	25	16,6
Anadolu Lisesi	22	14,6
Meslek Lisesi	4	2,6
Toplam	151	100,0

Tablo 2. Öğretmenlerin Hizmet Yıllarına Göre Dağılımları

	Frekans	Yüzde	Kümülatif Yüzde
0-5 Yıl	50	33,1	33,1
6-10 Yıl	63	41,7	74,8
11-15 Yıl	19	12,6	87,4
16-20 Yıl	5	3,3	90,7
20 Yıl ve üstü	14	9,3	100,0
Toplam	151	100,0	

Anket uygulanan öğretmenlerin %64.2'si (Tablo 3) hizmet öncesi İngilizce metodoloji eğitimi almışlardır. %27.2'si ise yeterli bir alan bilgisi almışlar ama metodoloji eğitiminden geçmemişlerdir. % 8.6'sı ise branş dışı olanlardır ve hizmet öncesi üniversitelerin dil bölümlerinde okumamışlardır. Bu rakamlar Türkiye genelinde geçerli olan (aynı sırayla) % 59.83, %25.22 ve %14.95 oranlarıyla kıyaslandığında anket yapılan okullarda durumun çok az daha iyi olduğu ama anlamlı sayılabilecek derecede bir farklılığa rastlanmadığı görülecektir.

Tablo 3. Öğretmenlerin Mezun Oldukları Bölümlere Göre Dağılımları

	Frekans	Yüzde	Kümülatif Yüzde
İngiliz Dili Eğitimi	97	64,2	64,2
Fen-Edebiyat Fakültesi*	41	27,2	91,4
Branş Dışı	13	8,6	100,0
Toplam	151	100,0	

* Fen-Edebiyat Fakültelerinin İngiliz Dili ve Edebiyatı, Amerikan Kültürü ve Edebiyatı, Mütercim-Tercümanlık ve İngiliz Dilbilimi bölümleri mezunları

Anket uygulanan öğretmenlerin %88.1'nin (Tablo 4) herhangi bir lisansüstü eğitimi bulunmamaktadır. Sadece %5.3'ü alanında yüksek lisans yapmış veya yapmaktadır. Herhangi bir doktora bir İngilizce öğretmeni bulunmamaktadır.

Tablo 4. Öğretmenlerin Lisansüstü Eğitimlerine Göre Dağılımları

	Frekans	Yüzde	Kümülatif Yüzde
Yok	133	88,1	88,1
İng. D. Eğt.	8	5,3	93,4
Farklı Branş	10	6,6	100,0
Toplam	151	100,0	

Öğretmenlerin Hizmet İçi Eğitimine İlişkin Düşünceleri

Bu bölümde İngilizce öğretmenlerinin HİE ile ilgili değişik düşünce ve inançları 5'li Likert ölçeği ile sorgulanmıştır. Analiz ve tablolarda gösterim kolaylığı açısından 'tamamen katılıyorum' ve 'katılıyorum' şıkları ile 'tamamen katılmıyorum' ve 'katılmıyorum' şıkları birleştirilerek veriler değerlendirilmiştir. Tablo 5 ve 6'ya baktığımız zaman İngilizce öğretmenlerinin % 71.5'inin ('tamamen katılıyorum' veya 'katılıyorum' şıklarını işaretleyerek) hizmet öncesi verilen İngilizce metot eğitimini teorik açıdan yeterli bulduklarını, buna karşın sadece % 49'unun aynı eğitimi pratik açıdan yeterli olarak değerlendirdiklerini görmekteyiz.

Tablo 5. Yüksek Öğrenim Boyunca Alınan Teorik Eğitimin Yeterliliği

	Frekans	Yüzde	Kümülatif Yüzde
Tamamen Katılıyorum	56	37,1	37,1
Katılıyorum	52	34,4	71,5
Kararsızım	10	6,6	78,1
Katılmıyorum	26	17,2	95,4
Kesinlikle Katılmıyorum	7	4,6	100,0
Toplam	151	100,0	

Tablo 6. Yüksek Öğrenim Boyunca Alınan Pratik Eğitimin Yeterliliği

	Frekans	Yüzde	Kümülatif Yüzde
Tamamen Katılıyorum	27	17,9	17,9
Katılıyorum	47	31,1	49,0
Kararsızım	17	11,3	60,3
Katılmıyorum	47	31,1	91,4
Kesinlikle Katılmıyorum	13	8,6	100,0
Toplam	151	100,0	

Öğretmenlerin %69.5'i (Tablo 7) mesleki gelişimleri için HİE'yi bir şart olarak gördüklerini söylemişlerdir. Bu noktada üzerinde durulması gereken bir nokta, %13.9 gibi küçümsenmeyecek bir oranda öğretmenimizin HİE'yi mesleki gelişim için bir şart olarak algılamamalarıdır.

Tablo7. Mesleki Gelişim İçin HİE'nin Şart Olması

	Frekans	Yüzde	Kümülatif Yüzde
Tamamen Katılıyorum	56	37,1	37,1
Katılıyorum	49	32,5	69,5
Kararsızım	25	16,6	86,1
Katılmıyorum	14	9,3	95,4
Kesinlikle Katılmıyorum	7	4,6	100,0
Toplam	151	100,0	

Öğretmenlerimizin %80.8'i (Tablo 8) İngilizce öğretiminde kullanılacak web-sitelerini bildiklerini söylemektedir. Bu da oldukça önemli bir orandır. Diğer bir araştırmayla ortaya çıkartılması gereken bir konu ise bu web sitelerinden hangi verimlilik oranında ve ne sıklıkta yararlanılarak elde edilen bilgilerin eğitim ortamına aktarılabilirliği.

Tablo 8. İngilizce Öğretiminde Kullanılacak Web Sitelerini Bilme

	Frekans	Yüzde	Kümülatif Yüzde
Tamamen Katılıyorum	58	38,4	38,4
Katılıyorum	64	42,4	80,8
Kararsızım	18	11,9	92,7
Katılmıyorum	11	7,3	100,0
Toplam	151	100,0	

HİE'den alınan puanların belli kriterler dâhilinde sicile yansımaları ve atama, terfi, yer değiştirmeler ve Anadolu Lisesi, Fen Lisesi vb. okullara öğretmen seçiminde etkin olması konusunda %72,8 (Tablo 9) oranında öğretmenimiz olumlu düşünmektedir. MEB gibi çalışma ortamı çok yaygın ve çeşitli olan bir kurumda sicil ve atamalarda etkili olan bir HİE'nin ne kadar etkili olacağı bu sonuçtan da kolayca anlaşılmaktadır.

Tablo 9. HİE'nin Sicile Yansımaları

	Frekans	Yüzde	Kümülatif Yüzde
Tamamen Katılıyorum	64	42,4	42,4
Katılıyorum	46	30,5	72,8
Kararsızım	22	14,6	87,4
Katılmıyorum	11	7,3	94,7
Kesinlikle Katılmıyorum	8	5,3	100,0
Toplam	151	100,0	

Öğretmenlerin %32,5'i (Tablo 10) HİE faaliyetlerinden haberdar olmadığını ifade etmiştir. İnternetin çok yaygınlaştığı İstanbul gibi bir ilde bu konudaki sıkıntının öğretmenlerin takip sıkıntısından kaynaklandığı ihtimali akla daha yakın gelmektedir.

Tablo 10. MEB'in Düzenlediği HİE'lerden Haberdar Olma

	Frekans	Yüzde	Kümülatif Yüzde
Tamamen Katılıyorum	18	11,9	11,9
Katılıyorum	44	29,1	41,1
Kararsızım	40	26,5	67,5
Katılmıyorum	38	25,2	92,7
Kesinlikle Katılmıyorum	11	7,3	100,0
Toplam	151	100,0	

Öğretmenlerin % 50.3'ü (Tablo 11) kişisel İngilizce yeterliği için de HİE düzenlenmesine taraftardır. Öğretim yöntemlerine yönelik HİE'lerin yanı sıra (hatta zaman kısıtlılığı düşünülerek aynı programlar içinde) öğretmenlerimizin İngilizce düzeylerini arttırmalarını sağlayıcı programlar da düşünülebilir.

Tablo 11. Kişisel İngilizce Yeterliği İçin HİE Düzenlenmesi

	Frekans	Yüzde	Kümülatif Yüzde
Tamamen Katılıyorum	26	17,2	17,2
Katılıyorum	50	33,1	50,3
Kararsızım	19	12,6	62,9
Katılmıyorum	36	23,8	86,8
Kesinlikle Katılmıyorum	20	13,2	100,0
Toplam	151	100,0	

MEB Eğitim Portalında (<http://www.egitim.gov.tr>) açılacak olan bir "İngilizce Öğretimi" bölümüne gelen tepkiler çok olumlu olmuş ve öğretmenlerin %79.5'i (Tablo 12) böyle bir imkandan faydalanmak isteyeceklerini belirtmişlerdir.

Tablo 12. MEB Eğitim Portalında İngiliz Dili Eğitimi Bölümünün Açılması

	Frekans	Yüzde	Kümülatif Yüzde
Tamamen Katılıyorum	64	42,4	42,4
Katılıyorum	56	37,1	79,5
Kararsızım	17	11,3	90,7
Katılmıyorum	8	5,3	96,0
Kesinlikle Katılmıyorum	6	4,0	100,0
Toplam	151	100,0	

Öğretmenlerimiz HİE'ne katılımın zorunlu olmasından yana olmamışlar, sadece %26.5'u (Tablo 13) zorunlu olması fikrine katıldıklarını söylemişlerdir.

Tablo 13. HİE'ne Katılımın Zorunlu Olması

	Frekans	Yüzde	Kümülatif Yüzde
Tamamen Katılıyorum	15	9,9	9,9
Katılıyorum	25	16,6	26,5
Kararsızım	29	19,2	45,7
Katılmıyorum	44	29,1	74,8
Kesinlikle Katılmıyorum	38	25,2	100,0
Toplam	151	100,0	

İstanbul gibi Türkiye'nin en büyük şehrinde bile HİE'ye katılım oranları son derece azdır. 151 öğretmenin %55'i (Tablo 14) hiç HİE'ye katılmamışlardır. %29,1'i de sadece bir defa katılmışlardır ve bu öğretmenler içerisinde 20 sene üstü hizmet yılı olanlar da vardır.

Tablo 14. MEB'in Düzenlediği HİE'ye Katılım Sayısı

	Frekans	Yüzde	Kümülatif Yüzde
Hiç Katılmadım	83	55,0	55,0
1 Defa Katıldım	44	29,1	84,1
2 Defa Katıldım	15	9,9	94,0
3 Defa Katıldım	7	4,6	98,7
4 ve üzeri katıldım	2	1,3	100,0
Toplam	151	100,0	

Öğretmenlerimizin %43,7'si (Tablo 15) İDE (İngiliz Dili Eğitimi) konusunda üniversiteden sonra hiç kitap bitirmediklerini, %33,8'i (Tablo 16) de hiç makale okumadıklarını ifade etmişlerdir. Bu da bu alandaki gelişmelerden ve bilimsel çalışmalarından bu öğretmenlerimizin ne kadar uzak kaldıklarını göstermektedir.

Tablo 15. İDE ile İlgili En Son Ne Zaman Kitap Bitirildiği

	Frekans	Yüzde	Kümülatif Yüzde
Hiç bitirmedim	66	43,7	43,7
1 Yıl önce bitirdim	38	25,2	68,9
2 Yıl önce bitirdim	13	8,6	77,5
3 Yıl önce bitirdim	13	8,6	86,1
4 Yıl ve daha önce Bitirdim	21	13,9	100,0
Toplam	151	100,0	

Tablo 16. İDE ile İlgili En Son Ne Zaman Bir Makale Okunduğu

	Frekans	Yüzde	Kümülatif Yüzde
Hiç Okumadım	51	33,8	33,8
Son 6 Ay İçerisinde Okudum	57	37,7	71,5
6 Ay ile 1 Sene İçerisinde Okudum	25	16,6	88,1
1 ile 2 Sene İçerisinde Okudum	7	4,6	92,7
2 Sene ve Daha Öncesinde Okudum	11	7,3	100,0
Toplam	151	100,0	

HİE'nin kim tarafından verilmesini istersiniz sorusuna öğretmenlerimiz birinci ve ikinci sırada British Council uzmanları ile öğretim üyeleri cevabını vermişler, MEB'de görevli formatör öğretmenler ancak %20.5 ile üçüncü sırada yer almışlardır. Bu da formatör öğretmenlik sisteminin tekrar gözden geçirilerek öğretmenlerin kabulleneceği bir şekilde yeniden yapılandırılması gerektiğini göstermektedir.

Tablo 17. HİE'nin Kimler Tarafından Verilmesini İstersiniz?

		Frekans	Yüzde	Kümülatif Yüzde
	İngilizce Formatörleri	31	20,5	20,7
	Öğretim Üyeleri	47	30,5	51,3
	British Council Uzmanları	69	45,7	97,3
	Diğerleri	4	2,6	100,0
	Toplam	150	99,3	
Girilmeyen Bilgi		1	,7	
	Toplam	151	100,0	

HİE'nin hangi sıklıkta verilmesi konusunda ise öğretmenlerimizin %64,2'si (Tablo 18) her sene, %18.5'i de 2 senede bir katılmak istediklerini ifade etmişlerdir.

Tablo 18. HİE'ne Ne Sıklıkta Katılmak İstersiniz?

	Frekans	Yüzde	Kümülatif Yüzde
Her Sene	97	64,2	64,2
2 Senede Bir	28	18,5	82,8
3 - 4 Senede Bir	7	4,6	87,4
Daha Uzun Zaman Aralıklarında	19	12,6	100,0
Toplam	151	100,0	

Kişisel İngilizce Gelişimine Yönelik Sorular

Öğretmenlerimizin kendi kişisel İngilizce seviyelerinin artması için bir haftada ortalama hangi faaliyetleri kaçar saat yaptıkları sorulunca, %29.8'inin (Tablo 19) hiç kitap/dergi okumadıklarını, %62.9'unun (Tablo 20) günlük bir İngilizce gazeteyi hiç takip etmediklerini, %37.7'sinin (Tablo 21) hiç İngilizce haber seyretmediklerini, %80.8'nin (Tablo 23) ana dili İngilizce olan biriyle pratik yapma fırsatı hiç bulamadıklarını öğrenmekteyiz. Buna karşılık öğretmenlerimizin İngilizce film/dizi seyretme oranlarının oldukça yüksek olduğunu görmekteyiz (ör: haftada 4 saat üzeri %36.4 (Tablo 22)). Bu seyretmenin hangi koşullarda genel İngilizce gelişimine faydalı olacağı ayrı bir araştırma konusudur.

Tablo 19. Haftada Ortalama Kaç Saat İngilizce Kitap/Dergi Okursunuz?

	Frekans	Yüzde	Kümülatif Yüzde
Hiç	45	29,8	29,8
1 Saat	52	34,4	64,2
2 Saat	16	10,6	74,8
3 Saat	19	12,6	87,4
4 Saat ve Üzeri	19	12,6	100,0
Toplam	151	100,0	

Tablo 20. Haftada Ortalama Kaç Saat İngilizce Gazete Okursunuz?

	Frekans	Yüzde	Kümülatif Yüzde
Hiç	95	62,9	62,9
1 Saat	33	21,9	84,8
2 Saat	16	10,6	95,4
3 Saat	2	1,3	96,7
4 Saat ve Üzeri	5	3,3	100,0
Toplam	151	100,0	

Tablo 21. Haftada Ortalama Kaç Saat İngilizce Haber Seyredersiniz?

	Frekans	Yüzde	Kümülatif Yüzde
Hiç	57	37,7	37,7
1 Saat	45	29,8	67,5
2 Saat	24	15,9	83,4
3 Saat	12	7,9	91,4
4 Saat ve Üzeri	13	8,6	100,0
Toplam	151	100,0	

Tablo 22. Haftada Ortalama Kaç Saat İngilizce Film/Dizi Seyredersiniz?

	Frekans	Yüzde	Kümülatif Yüzde
Hiç	21	13,9	13,9
1 Saat	38	25,2	39,1
2 Saat	26	17,2	56,3
3 Saat	11	7,3	63,6
4 Saat ve Üzeri	55	36,4	100,0
Toplam	151	100,0	

Tablo 23. Haftada Ortalama Kaç Saat Pratik Yapma Şansı Bulabiliyorsunuz?

	Frekans	Yüzde	Kümülatif Yüzde
Hiç	122	80,8	80,8
1 Saat	16	10,6	91,4
2 Saat	4	2,6	94,0
3 Saat	1	,7	94,7
4 Saat ve Üzeri	8	5,3	100,0
Toplam	151	100,0	

Hizmet içi Eğitimi için Hangi Konulara Öncelikle İhtiyaç Duyulduğu

HİE ile ilgili en çok ihtiyaç duyulan ilk üç konu sorulduğunda konuşma öğretimine duyulan ihtiyacın öne çıktığı ve ilk iki sırada en çok işaretlenen seçenek olduğu (1. sırada %38,4, 2. sırada %15,2 – Tablo 24) görülmektedir. 3. sırada ise %16,6 (Tablo 24) ile bilişim teknolojilerinin İngilizce öğretiminde kullanımı seçeneği gelmektedir. Bu isteklerin hemen yanı sıra öne çıkan konular özellikle materyal hazırlama ve uyarlama, öğrenme stilleri ve öğrenme stratejileridir. Dikkat çekici bir nokta ise okullarımızdaki İngilizce eğitiminde de ihmal edildiğini gördüğümüz dinleme öğretimine yönelik ciddi bir talebin (1. sırada %3,3, 2.sırada %9,9, 3. sırada %2,0 – Tablo 24) olmayışdır

Tablo 24. HİE İçin İhtiyaç Duyulan Konuların İlk 3 Sırası

	1. SIRA		2. SIRA		3. SIRA	
	Frekans	Yüzde	Frekans	Yüzde	Frekans	Yüzde
Kelime Öğretimi	13	8,6	15	9,9	6	4,0
Dilbilgisi Öğretimi	7	4,6	8	5,3	10	6,6
Konuşma Öğretimi	58	38,4	23	15,2	15	9,9
<i>Dinleme Öğretimi</i>	5	3,3	15	9,9	3	2,0
Yazma Öğretimi	3	2,0	9	6,0	15	9,9
Okuma Öğretimi	2	1,3	3	2,0	4	2,6
Bilişim Teknolojilerinin Kullanımı	29	19,2	18	11,9	25	16,6
Materyal Hazırlama ve Uyarlama	16	10,6	20	13,2	21	13,9
Öğrenme Stratejileri	16	10,6	20	13,2	22	14,6
Öğrenme Stilleri	1	,7	17	11,3	22	14,6
Ölçme Değerlendirme	1	,7	3	2,0	6	4,0
Diğer					2	1,3
TOPLAM	151	100,0	151	100,0	151	100,0

Çapraz Değerlendirmeler

Bu bölümde, elde edilen verilerden bazıları arasında dikkate değer çapraz değerlendirmeler yapılmıştır.

Tablo 25. Mezun Oldukları Bölümlere Göre Öğretmenlerin HİE'nin Zorunlu Olmasına İlişkin Düşünceleri

			HİE zorunlu tutulmalıdır.					Toplam
			Tamamen Katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Kesinlikle Katılmıyorum	
Mezun olunan Bölüm	İngiliz Dili Eğitimi	N	9	17	21	29	21	97
		Kendi içinde Yüzdesi	9.3	17.5	21.6	29.9	21.6	100.0
	Fen-Edebiyat Fakültesi	N	5	7	6	11	12	41
		Kendi içinde Yüzdesi	12.2	17.1	14.6	26.8	29.3	100.0
	Branş Dışı	N	1	1	2	4	5	13
		Kendi içinde Yüzdesi	7.7	7.7	15.4	30.8	38.5	100.0
Toplam		N	15	25	29	44	38	151
		Kendi içinde Yüzdesi	9.9	16.6	19.2	29.1	25.2	100.0

Öncelikle, Eğitim Fakültelerinin İngiliz Dili Eğitimi bölümleri (%26.8) ile Fen-Edebiyat Fakültelerinin İngiliz Dili ve Edebiyatı, Amerikan Kültürü ve Edebiyatı, Mütercim-Tercümanlık ve Dilbilimi bölümlerinden (%29.3) mezun olan öğretmenlerin HİE'nin zorunlu olması ile ilgili düşünceleri yakın gözükmektedir. İlginç olan HİE'ne en çok ihtiyaç duyması gereken kesim olan branş dışı öğretmenlerin sadece %15.4'nün HİE'nin zorunlu olmasını istemeleri, buna karşın %69.3 gibi büyük bir çoğunluğunun ise HİE'nin zorunlu olmasına karşı olmalarıdır (Tablo 25).

Tablo 26. Mezun Oldukları Bölümlere Göre Öğretmenlerin Hizmet Öncesi Aldıkları Pratik Eğitimi Yeterli Görmeleri

			Hizmet öncesi aldığımız pratik eğitim yeterlidir.					Toplam
			Tamamen Katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Kesinlikle Katılmıyorum	
Mezun olunan Bölüm	İngiliz Dili Eğitimi	N	39	39	4	13	2	97
		Kendi içinde Yüzdesi	40.2	40.2	4.1	13.4	2.1	100.0
	Fen-Edebiyat Fakültesi	N	14	12	3	8	4	41
		Kendi içinde Yüzdesi	34.1	29.3	7.3	19.5	9.8	100.0
	Branş Dışı	N	3	1	3	5	1	13
		Kendi içinde Yüzdesi	23.1	7.7	23.1	38.5	7.7	100.0
Toplam	N	56	52	10	26	7	151	
	Kendi içinde Yüzdesi	37.1	34.4	6.6	17.2	4.6	100.0	

İDE mezunu öğretmenlerin %80.4'ü, Fen-Edebiyat Fakültelerinin İngilizce ile ilgili dil bölümlerinden mezun olan öğretmenlerin ise %63.4'ü hizmet öncesi aldıkları pratik eğitimi yeterli görmektedirler. Buna karşın branş dışı öğretmenlerin %14.8'i bu eğitimi yeterli görmekte ama %46.2'si yeterli görmemektedir. Burada iki sonuç ortaya çıkmaktadır: Birincisi, branş dışı ve Fen-Edebiyat Fakültesi mezunlarının hizmet öncesi İngilizce eğitimi ile ilgili pratik bir eğitimleri olmadığı için kastettikleri öğretmenlik öncesi aldıkları 1 yıllık formasyon eğitimidir. Bu da esasında yeterli bir eğitim değildir. İkincisi ise, branş dışı öğretmenlerin uygulamalı eğitimle ilgili eksikleri için daha fazla ve ayrı programlarla HİE düzenlenme gerekliliğidir.

Bir diğer çapraz değerlendirmede ise kalabalık sınıflar, öğretmenin ders yükü, velilerin ilgisizliği gibi temel sorunlar çözülmeden yapılacak HİE'lerin bir işe yarayacağı düşüncesine hizmet yılı 0-5 olanlar %78, 6-10 arası olanlar %58, 11-15 arası olanlar %15, 16-20 arası olanlar %1, 20 yıl ve üstü olanlar %8 oranında katılmışlardır. Bu oldukça ilginç bir sonuç olarak karşımıza çıkmaktadır. Meslekte daha yeni öğretmenlerin enerjisinin ve idealizminin daha yüksek olması beklenirken tersi bir sonuç çıkmıştır. Yeni öğretmenlerin HİE ile ilgili daha fazla motive edilmeye ihtiyaç duydukları görülmektedir. Genel anlamda da HİE'ne katılımın mecburi olmasını isteyen oranın %26.5 olduğu düşünüldüğünde HİE motivasyonunun artırılması gerektiği aşikardır.

Tablo 27 Hizmet Yılı İle Diğer Sorunlar Giderilmeden HİE'nin Bir İşe Yaramayağı Düşüncesi Arasındaki İlgisi

			Diğer sorunlar giderilmeden HİE bir işe yaramaz.					Toplam
			Tamamen Katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Kesinlikle Katılmıyorum	
Hizmet Yılı	0-5 Yıl	n	17	22	7	3	1	50
		Kendi içinde Yüzdesi	34.0	44.0	14.0	6.0	2.0	100.0
	6-10 Yıl	n	20	17	16	6	4	63
		Kendi içinde Yüzdesi	31.7	27.0	25.4	9.5	6.3	100.0
	11-15 Yıl	n	1	14	3	1	0	19
		Kendi içinde Yüzdesi	5.3	73.7	15.8	5.3	.0	100.0
	16-20 Yıl	n	0	1	3	0	1	5
		Kendi içinde Yüzdesi	.0	20.0	60.0	.0	20.0	100.0
	20 Yıl ve üstü	n	6	2	3	1	2	14
		Kendi içinde Yüzdesi	42.9	14.3	21.4	7.1	14.3	100.0
	Toplam	n	44	56	32	11	8	151
		Kendi içinde Yüzdesi	29.1	37.1	21.2	7.3	5.3	100.0

Sonuçlar ve Tartışma

Resmi ilk ve orta öğretim kurumlarında çalışan İngilizce öğretmenlerinin hizmet içi eğitim faaliyetleri ile ilgili uyguladığımız anket ve derlediğimiz veriler üzerinde durulması gereken bir açığın varlığını ortaya koymaktadır. Öncelikle, hizmet öncesi eğitim açığı anket uygulanan İstanbul gibi bir ildeki örneklem olarak alınan okullarda da belirgin bir şekilde ortaya çıkmakta ve Çizelge 1'de yer alan Türkiye geneli bilgilerle uyum arz etmektedir. 151 öğretmenin sadece %64.2'si İngiliz Dili Eğitimi bölümü mezunudur. Bu rakam Türkiye genelindeki %59.83 rakamı ile yakındır. Bu genel açık, HİE'nin önemini bir kez daha bütün netliğiyle ortaya koymaktadır. Kısa vadede yeterli İDE bölümü mezunları ile kapatılabilecek gibi görünmeyen bu açık ancak çok iyi tasarlanmış bir HİE modeli ile kapatılabilecektir. Anket uygulanan öğretmenlerden sadece %5.3'ü İDE dalında yüksek lisans yapmış veya yapmaktadır. Bu rakam da farklı teşviklerle artırılmalıdır. İstanbul gibi pek çok imkânın bulunduğu Türkiye'nin en büyük ilinde ankete katılan öğretmenlerimizin %55 gibi çok büyük bir oranı hiçbir HİE faaliyetine katılmamıştır. Bununla birlikte, %69.5'i HİE'nin mesleki gelişimleri için bir şart olduğunu düşünmekte ve yine %64.2'si her sene HİE faa-

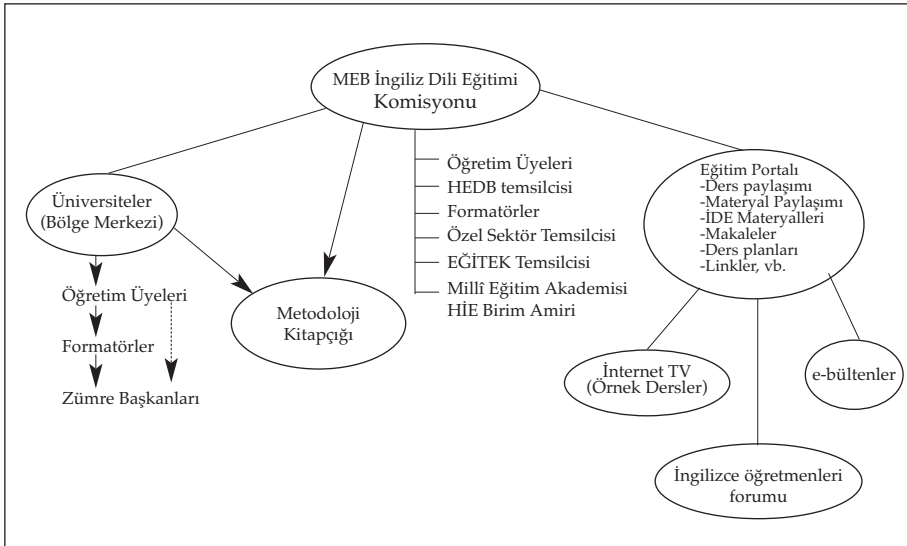
liyetlerine katılmak istediklerini belirtmektedirler. %72.8 oranında öğretmenimiz HİE faaliyetlerinin sicillerine yansımaları ve atama ve yer değiştirmelerde etkin olmasını iyi bir fikir olarak gördüklerini söylemektedirler. MEB Eğitim Portalında açılacak olan İngilizce öğretimi ile ilgili bir bölümü de %79.5 oranında İngilizce öğretmeni faydalı bulmakta ve yararlanacaklarını beyan etmektedirler.

Bunların yanında öğretmenimizin gerek İDE alanında kendilerini geliştirme, gerekse kişisel İngilizce yeterliklerini artırma konusunda gayretlerinin az olduğu gözlemlenmiştir. %43.7 oranında öğretmen üniversite sonrasında öğretim metodolojisi üzerine hiçbir kitap okumadığını, %33.8 oranında öğretmen de hiçbir makale bitirmediklerini söylemişlerdir. Öğretmenlerimizden %29.8'i (genel olarak) hiç İngilizce kitap veya dergi okumadığını, %62.9'u günlük bir İngilizce gazete takip etmediğini, %37.7'si hiç İngilizce haber seyremediğini ve %80.8'i ana dili İngilizce olan birisiyle pratik yapma şansını hiç bulamadığını ifade etmiştir. Hem genel İngilizce yeterlikleri hem de yabancı dil öğretim yöntem ve teknikleri konusunda etkinlikleri çok az olan İngilizce öğretmenlerinin yıllar içerisinde köreleceği ve öğrencilere de yeterince faydalı olamayacakları açıktır. Bu eksikleri en aza indirgeyebilmek için önce bir Hizmet içi Eğitim Modeli önerilecek ve daha sonra bu modelin işlerliğini sağlayabilecek bazı öneriler sunulacaktır.

Önerilen Hizmet içi Eğitimi Modeli

Etkin bir HİE sağlanabilmesi için MEB, üniversiteler, özel sektör ve İngilizce öğretmenleri arasındaki koordinasyonu kolaylaştırabileceği düşünülen bir HİE modeli önerilmektedir.

Çizelge 3. MEB'de Çalışan İngilizce Öğretmenleri için Hizmet içi Eğitimi Modeli

Önerilen bu modelde, üniversitelerden öğretim üyeleri, formatör öğretmenler, HEDB temsilcisi, özel sektör temsilcisi, EĞİTEK'ten teknik temsilci ve hayata geçirildiğinde Millî Eğitim Akademisi HİE'den sorumlu birim amirinden oluşan 'MEB İngiliz Dili Eğitimi Komisyonu' yürütücü ve organizatör görevi üstlenmektedir.

Türkiye'deki buldukları bölgelerde merkez olabilecek İngiliz Dili Eğitimi Bölümlerinin bulunduğu iller (Samsun, Diyarbakır, Ankara, İzmir, İstanbul, Bursa, Antalya, Adana, Erzurum, Trabzon, Eskişehir, Çanakkale, Konya, Kayseri) birer bölge merkezi kabul edilerek buradaki öğretim üyelerinin başkanlığında formatör öğretmenlerin ve **olabildiğince** zümre başkanlarının eğitimler yapmaları ve sorumlu oldukları bölge içerisindeki öğretmenlerin HİE'lerini yürütmeleri öngörülmektedir. Elbette, öğretim üyelerimizin ders yoğunlukları, üniversitelerde aldıkları idari görevler, yaptıkları akademik çalışmalar, öğretmenlerimizin ders yükleri ve idari görevleri düşünülerek ideal olmasa da olabilenin iyisinin yapılması hedeflenmektedir. Özellikle, yaz tatilleri iyi değerlendirilebilir ve yapılacak olan HİE hem maddi hem de öğretmenler için atama, hizmet puanı; öğretim üyeleri için de akademik bir kısım getiriler olarak değerlendirilebilirse çok daha çekici ve verimli olabilir. Bu eğitimlerin içeriği ve yürütülmesi ise 'MEB İngiliz Dili Eğitimi Komisyonu' tarafından takip edilecektir. Komisyon, MEB Eğitim Portalı bünyesinde açılacak olan İngilizce öğretimi bölümünde, farklı okul türlerinde görev yapan öğretmenlerin ihtiyaçlarına ve okudukları ders kitaplarına göre öğretim teknikleri ve materyalleri içeren dokümanlar hazırlayacak/hazırlatacak ve yayınlacaktır. Bu portalda aynı zamanda materyal paylaşımı, İDE forumu, faydalı linkler, haftanın ders planı, oyunlar, şarkılar, derste kullanılabilecek pratik etkinlikler, günün sözü, deyimi, kelimesi, vb. bölümler bulunacak ve öğretmenler bu sayfadan rahatlıkla faydalanabileceklerdir. Bu etkinlikler, komisyonun desteğiyle hazırlanacak İnternet TV'den yayınlanan örnek dersler ve öğretmenlerimizin e-postalarına atılan 'İDE bültenleri' ile desteklenecektir. Bu modelde MEB devre dışı bırakılmamakta, Hizmetiçi Eğitim Dairesi Başkanlığı temsilcisi, Millî Eğitim Akademisi HİE'den sorumlu birim amiri, formatör öğretmenler hep işin içinde tutulmaktadır. Portala materyallerin hazırlanmasında, İnternet TV için örnek derslerin çekiminde veya hazır derslerin uyarlanarak kullanılmasında özel sektör işbirliği gerekebileceği için komisyonda ihtiyaç hâlinde ve süresince bir özel sektör temsilcisinin de olması öngörülmüştür.

Diğer önemli bir konu da, bir taraftan bu modelin sağlayacağı eğitimler yapılırken, merkezî ve mahallî mevcut sistemle yürütülen eğitimlerin de devam ettirilmesi ve böylece maksimum faydanın elde edilmesidir. Formatör öğretmenlerin ders yüklerinin de azaltılarak sorumlu oldukları bölgelerde okulları ziyaretleri ve öğretmenlerin zümre toplantılarına katılarak iyi örnekleri ve uygulamaları okullara taşımaları, öğretmenlerin sorunlarına yerinde bir kısım öneriler getirmeleri bu modelde hedeflenmektedir.

Yapılan anket çalışmasının bulguları ve derlenen bilgiler ışığında hizmet öncesi ve hizmet içi eğitimi eksikliklerinin giderilmesine ilişkin bazı öneriler sunulmuştur.

Millî Eğitim Bakanlığına Öneriler

Bu bölümde HİE ile ilgili eksiklerin giderilmesi için MEB'e bir kısım öneriler sunulmaktadır. Bunun için anketle elde edilen bilgilerin yanı sıra derlenen ve makalenin başında yer alan genel veriler ile HİE uygulamalarına ilişkin HEDB yetkilileri (Çeltik, 2007), formatör öğretmenler (Budak, 2007; Coşkun, 2007) ve İngilizce öğretmenleri ile yapılan görüşmelerden (Hırçın, 2008) de yararlanılmıştır:

- 1- Bakanlık bünyesinde görev yapan İngilizce öğretmen sayısının çok fazla olduğu (38916) ve bu kadar öğretmene HİE sağlanmasının her zaman mümkün olmayacağı göz önüne alındığında MEB'in internet sitesinde sürekli eğitimin sağlanacağı bir bölümün olması ve devamlı yenilenen bilgilerin bu sitede yer almasının sağlanması iyi olacaktır. Ankete katılan öğretmenlerimizin %79.5'i bu fikre olumlu bakmış ve böyle bir kaynaktan yararlanacaklarını ifade etmişlerdir.
- 2- Ülkemizin her yerinde öğretmenlerimizin devamlı internet imkanına sahip olmadıkları da düşünülerek bir metodoloji el kitapçığı bastırılıp öğretmenlerimize dağıtılabilir.
- 3- Bütün öğretmenlerimize "meb.gov.tr" uzantılı e-posta adresi verilmesi projesinin uygulamaya geçirilmesi durumunda İngilizce öğretmenlerimize derslerde uygulayabilecekleri teknik ve yöntemlerle ilgili ihtiyaçlarına uygun bültenler gönderilebilir.
- 4- İnternet TV'de örnek dersler yayınlanabilir. Bu dersler İngilizce eğitimi ile ilgili daha önceden hazırlanmış videolar olabileceği gibi Türkiye'deki devlet okullarında çekilmiş videolar da olabilir. Bu konuda MEB, özel sektör ile işbirliği yapabileceği gibi tecrübeli ve başarılı İngilizce öğretmenlerinden bir komisyon kurarak (kitap inceleme/yazma komisyonları gibi) ve gerekli maddi ve teknik desteği de vererek bu videoların çekimini EĞİTEK bünyesinde yaptırabilir.
- 5- İngilizce formatör yetiştirilirken yurt dışındaki TEFL (Teaching English as a Foreign Language – İngilizce'nin Yabancı Dil olarak öğretilmesi) programlarına ve Avrupa Birliği (AB) kapsamındaki eğitimlere öğretmen gönderilerek hem uygulamayı bilen hem de işin bilimsel yönünü öğrenen formatörlerin yetiştirilmesi sağlanabilir.
- 6- Mevcut durumda İngilizce öğretmenlerinin katıldıkları HİE faaliyetleri eğer MEB tarafından veya MEB işbirliği ile gerçekleştirilmiş ise kendi terfilerinde kabul görmektedir. Bu ise tamamen diğer faaliyetlere katılımı köreltmektedir. Hatta AB projeleri çerçevesinde Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü tarafından yurtdışına İngilizce öğretim metotları üzerine eğitimlere katılmak için gönderilen öğretmenlerin bile aldıkları belgeler kabul edilmemektedir. (Çeltik, 2007). Bu konuda MEB bir mevzuat değişikliği yapabilir ve alınan belgeleri belli ölçüler içerisinde kabul edebilir. Böylece MEB'in yanı sıra özel sektör-üniversite-AB gibi farklı kurumların verdikleri HİE'ler de geçerli sayılabilir.

- 7- HİE faaliyetleri düzenlenirken mevcut durumun aksine (Çeltik, 2007) MEB bünyesindeki farklı okul türleri de göz önüne alınarak özellikle Anadolu Liseleri, Anadolu Öğretmen Liseleri, Sosyal Bilimler Liseleri ve Fen Liselerindeki öğretmenler için daha farklı HİE programları uygulanabilir.
- 8- Öğretmenlerin HİE programlarına katılmaları ve katıldıkları zaman da istekli olmaları ve en üst düzeyde yararlanmalarını sağlama açısından yapılabilecekler:
 - a) HİE'den aldıkları belgelerin kendi terfilerine etki etmelerinin sağlanması ve bunun için uygun mevzuatın çıkartılması,
 - b) HİE'den alınan belgelerin il içi ve iller arası atamalarda, Bakanlık merkez teşkilatına yapılacak görevlendirmelerde ve Anadolu Lisesi, Fen Lisesi, Sosyal Bilimler Lisesi, vb. okullara öğretmen seçiminde belirleyici faktörlerden biri olarak mevzuatta yer alması,
 - c) HİE'ne katılım ve sağlanacak asgari bir başarının hizmet puanı olarak öğretmene yansıtılması, (ilk üç madde ile ilgili ankete katılan öğretmenlerin %72.8'i olumlu görüş bildirmişlerdir)
 - d) Eğitimler esnasında kabul edebilecekleri kişilerden eğitim görmeleri, (formatörleri kendilerine eşit gördükleri için kabul etmeyenler olabilmektedir, uygulanan ankette British Council uzmanları (%30.5) ve öğretim üyeleri (%20.5) ön sırada yer almıştır).
- 9- Formatörlük sisteminin daha iyi çalışabilmesi için yapılabilecekler:
 - a) Formatör sayısı artırılabilir. Toplamda 291 olan fakat bir kısmı da aktif olmayan formatörlerin sayısı Türkiye geneli düşünüldüğünde yeterli değildir. 2004'den beri yeni formatör eğitimi yapılmamıştır (Çeltik, 2007).
 - b) Formatörlerin öğretmenler tarafından kabulünün kolaylaşması için İDE alanında en az yüksek lisans yapma veya İngiliz Kültür'ün (British Council) verdiği sertifikalı öğretmen eğitimi kurslarına katılım imkânı verilebilir.
 - c) Genel anlamda formatörlerin okul ziyaretlerinde bulunabilmeleri, okul ve bölge zümre toplantılarına katılarak iyi örnekleri okullara taşımaları ve bazı problemlere yerinde çözüm önerileri getirebilmeleri için ders yüklerinin azaltılması, maddi ve yasal desteğin sağlanması

Üniversitelere Öneriler

Yine anket sonuçlarından elde edilen bulgular da dikkate alınarak üniversitelerle ilgili öneriler aşağıda sunulmuştur:

- 1- Hizmet içi ve sürekli eğitimin merkezi uygulamalarla yeterli düzeyde verilemeyeceği (gerek genel istatistikler, gerekse anket sonuçları net bir şekilde ortaya koymuştur) göz önünde bulundurularak Eğitim Fakültelerinin bulunduğu iller merkez kabul edilmek suretiyle MEB-üniversiteler işbirliği sağlanabilir ve İngilizce öğretmenlerinin HİE'leri buralardaki öğretim üyelerinin sorumlu olacakları bölgedeki İngilizce formatörleri ve gerekti-

ğinde eğitim bölgelerindeki zümre başkanları ile yapacakları işbirliği yoluyla illerde gerçekleştirilebilir. (Çizelge 3 – HİE Modeli)

- 2- MEB'in mevzuatı uygun hâle getirmesi durumunda, Eğitim Fakültelerinin olduğu illerde, öğretmen açığını karşılamak da bir yan hedef olarak düşünüülerek 4. sınıftaki öğrencilerin staj süreleri artırılabilir ve daha fazla derse girmeleri sağlanabilir. Bu şekilde aynı zamanda hizmet öncesi pratik tecrübe de artırılmış olur.
- 3- Öğretmen açığını kapatmak için Yabancı Diller Eğitimi Bölümlerinin Fransız ve Alman Dili ve Eğitimi gibi farklı anabilim dallarında okuyan öğrencilere hazırlıktan itibaren ikinci yabancı dil dersi verilerek bu açık daha mantıksal bir yolla kapatılabilir. (Günday, 2007) Zaten bu öğrenciler kendi branş dillerinde “yabancı dil öğretim teknikleri” dersleri almaktadırlar.

Kaynakça

- BAĞCI, N. ve Selma ŞİMŞEK (2000). “Millî Eğitim Personeline Yönelik Hizmet İçi Eğitim Faaliyetlerine Genel Bir Bakış”, **Millî Eğitim Dergisi**, Bahar 2000, ss.146-157
- BARTELS, Nat (ed.) (2005). **Applied Linguistics and Language Teacher Education**, Springer Netherlands, New York.
- BUDAK, Ayfer (2007). 19 Ekim. Cemal Karaata, İstanbul.
- COŞKUN, Abidin (2007). 26 Ekim. Cemal Karaata, Ankara.
- ÇELTİK, İnci (2007). 26 Ekim. Cemal Karaata, Ankara.
- GÜNDAY, Rıfat. (2007). “Yabancı Dil Öğretiminde Başarısızlığa Neden Olan Etmenler Üzerine Bir Araştırma”, **Millî Eğitim Dergisi**, Yaz 2007, S.175, ss.210-219.
- HENGİRMEN, Mehmet (1993). **Yabancı Dil Öğretim Yöntemleri**, Engin, Ankara.
- HIRÇIN, H. Yavuz (2008). 17 Nisan. Cemal Karaata, İstanbul.
- MEB Eğitimi Araştırma ve Geliştirme Dairesi Başkanlığı (1995). **Terfi Nedeni Olarak Hizmetiçi Eğitim**, Millî Eğitim Basımevi, Ankara
- MEB Personel Genel Müdürlüğü 15.11.2007 tarihli cevabi yazısı
- SLATER, Paul (1998) “Language Teacher Education”, **Journal of Further and Higher Education**, Vol.22, Issue3, 382-386.
- TEKİŞİK, Hüseyin Hüsnü (2001). “Öğretmenlik Mesleği ve Öğretmen Yetiştirme”, **Çağdaş Eğitim Dergisi**, Kasım 2001, S.281, ss. 1-5
- TOPTAN, Köksal (2001). **Yeniden Yapılanma, 2000 Yılında Türk Millî Eğitim Örgütü ve Yönetim**, Tekişik Vakfı Yayınları, Ankara
- <http://istanbul.meb.gov.tr/bolumler/hizmetici/faal.htm>, İstanbul İl Millî Eğitim Müdürlüğünce Düzenlenecek Olan 2006 Yılı Aylara Göre Mahalli Hizmetiçi Faaliyet Listesi, 2006, 11 Haziran 2008'de erişilmiştir
- <http://hedb.meb.gov.tr>, Anasayfa, 27 Haziran 2008'de erişilmiştir

SUGGESTIONS FOR THE IN-SERVICE TRAINING OF ENGLISH TEACHERS WHO WORK AT STATE SCHOOLS

Cemal KARAATA *

Abstract

The aim of this study is, after determining the present situation of the in-service training (INSET) programs of the English teachers who work at state schools, to develop an INSET model which will compensate for the inadequacies and put forward suggestions to solve the related problems. Of the 38.196 state school teachers of English in Turkey, 40.17% has not had any training in English Language Teaching (ELT) in their pre-service education. 14.95% of them are not graduates of language departments at all. The INSET programs carried out by the Ministry of National Education (MoNE) are not adequate enough. The percentage of English teachers who had the chance to join INSET programs between 2003-2007 is only 11.49. The number of mentor teachers all around Turkey is only 291 and half of them are inactive. A questionnaire has been administered to 151 teachers who work in three different neighborhoods in İstanbul at various types of secondary and high schools to find out the rate of attendance to INSET programs, the most needed subjects in INSET courses and teachers' activities for their personal English proficiency. According to the results of the questionnaire, 55% of the teachers have never attended an INSET program in their professional life. However, 69.5% think that INSET is a must for their professional development and 64.2% want to attend such programs every year. A semi-structured interview has been conducted with 2 mentor teachers and the head of the relevant unit from INSET Department of the Ministry. The data obtained from interviews is in total compliance with the questionnaire results.

Key Words: Teaching English, pre-service training, in-service training, in-service training model, professional development

* Assist. Prof. Dr.; Fatih University Faculty of Arts and Sciences Department of American Culture and Literature